

Medzinárodný projekt - elektrické spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) sa už niekoľko rokov úspešne zapája do medzinárodných projektov týkajúcich sa bezpečnosti výrobkov. Tieto medzinárodné projekty prebiehajú pod záštitou organizácie PROSAFE a zúčastňuje sa ich 30 orgánov pre trhovú dohľad z 21 členských štátov Európskej únie, Islandu a Nórska. Hlavným cieľom týchto projektov je predovšetkým zistiť aktuálny stav vo vybranej skupine výrobkov na európskom trhu a to najmä v plnení bezpečnostných a technických požiadaviek zo strany výrobcov.

Jedným z týchto projektov bol aj projekt zameraný na elektrické spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov; konkrétne na fény, žehličky a kulmy na vlasy. Projekt prebiehal počas roku 2018 a 2019 a okrem SOI sa na projekte podieľali orgány pre trhovú dohľad Bulharska, Cypru, Českej republiky, Chorvátska, Fínska, Francúzska, Litvy, Lotyšska, Malty, Poľska a Švédska. Súčasťou projektu boli aj diskusie so združením ANEC (združenie na ochranu spotrebiteľa v rámci Európskej únie najmä pri tvorbe technických predpisov), zástupcami výrobcov predmetných výrobkov, ako aj návšteva medzinárodného akreditovaného laboratória, kde boli tieto výrobky testované.

Dôvody prečo boli vybrané práve elektrické spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov ako predmet projektu:

- tieto výrobky patria medzi najčastejšie spotrebiče používané spotrebiteľmi v domácnosti,
- od roku 2012 bolo notifikovaných do systému RAPEX viac ako 30 druhov nebezpečných spotrebičov na ošetrovanie pokožky alebo vlasov,
- zvýšený dovoz tejto sortimentnej skupiny výrobkov z 3 krajín, ktoré nespĺňajú základné požiadavky platných právnych predpisov,
- negatívne zistenia jednotlivých orgánov dohľadu.

Poznámka

*Podľa zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 56/2018 Z. z.“) elektrické spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov patria medzi tzv. „určené výrobky“, ktoré predstavujú zvýšené riziko oprávneného záujmu, na ktorého zmiernenie alebo odstránenie sú stanovené technické požiadavky v Nariadení vlády SR č. 148/2016 Z. z. o sprístupňovaní elektrického zariadenia určeného na používanie v rámci určitých limitov napätia na trhu a v Nariadení vlády SR č. 127/2016 Z. z. o elektromagnetickej kompatibilite a v príslušných technických normách. Určené výrobky sa nesmú uviesť na trh, ak výrobca pred uvedením na trh **neposúdil zhodu ich vlastností** so stanovenými technickými požiadavkami predpísaným spôsobom, nevydal písomné **EÚ/ES vyhlásenie o zhode** a na dôkaz toho ich neoznačil **označením CE**.*

Celkovo bolo v rámci projektu odobraných **109 elektrických spotrebičov na ošetrovanie pokožky alebo vlasov** rôznych značiek a to: **36 druhov fénov na vlasy**, **36 druhov kuliem na vlasy** a **37 druhov žehličiek na vlasy** t. j. každý členský štát zapojený do projektu odobral po 3 druhy z každej sortimentnej skupiny s výnimkou orgánu dohľadu zo Švédska, ktorý odobral o jednu žehličku na vlasy navyše.

Z celkového počtu 109 odobraných druhov bolo 89 odobraných v kamenných predajniach a 20 prostredníctvom internetového predaja. Všetky odobrané elektrické spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov boli napájané priamo zo siete.

Graf č. 1 Krajina pôvodu odobraných vzoriek podľa sortimentnej skupiny

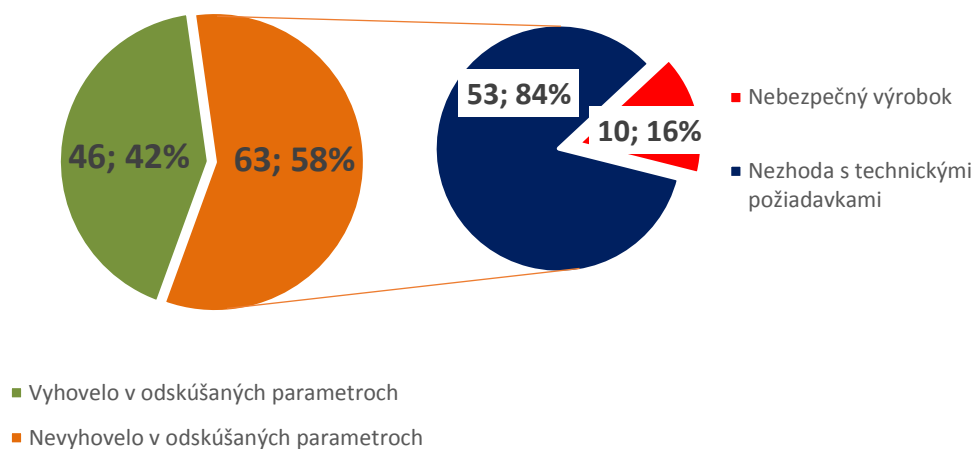
Takmer 82% percent odobraných elektrických spotrebičov na ošetrovanie pokožky alebo vlasov na posúdenie ich zhody s technickými požiadavkami platných právnych predpisov malo krajinu pôvodu Čína.

Vzorky boli skúšané v akreditovanom laboratóriu SIQ (Slovenian Institute for Quality and Metrology) Trzaska cesta 2, SI-1000 Ľubľana, Slovinsko. Skúšky boli vykonané v súlade s požiadavkami stanovenými v technickej normy EN 60335-1 Elektrické spotrebiče pre domácnosť a na podobné účely. Bezpečnosť. Časť 1: Všeobecné požiadavky v spojení s EN 60335-2-23 Osobitné požiadavky na spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov v rozsahu článkov 7, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 29 a 30.

Výsledky

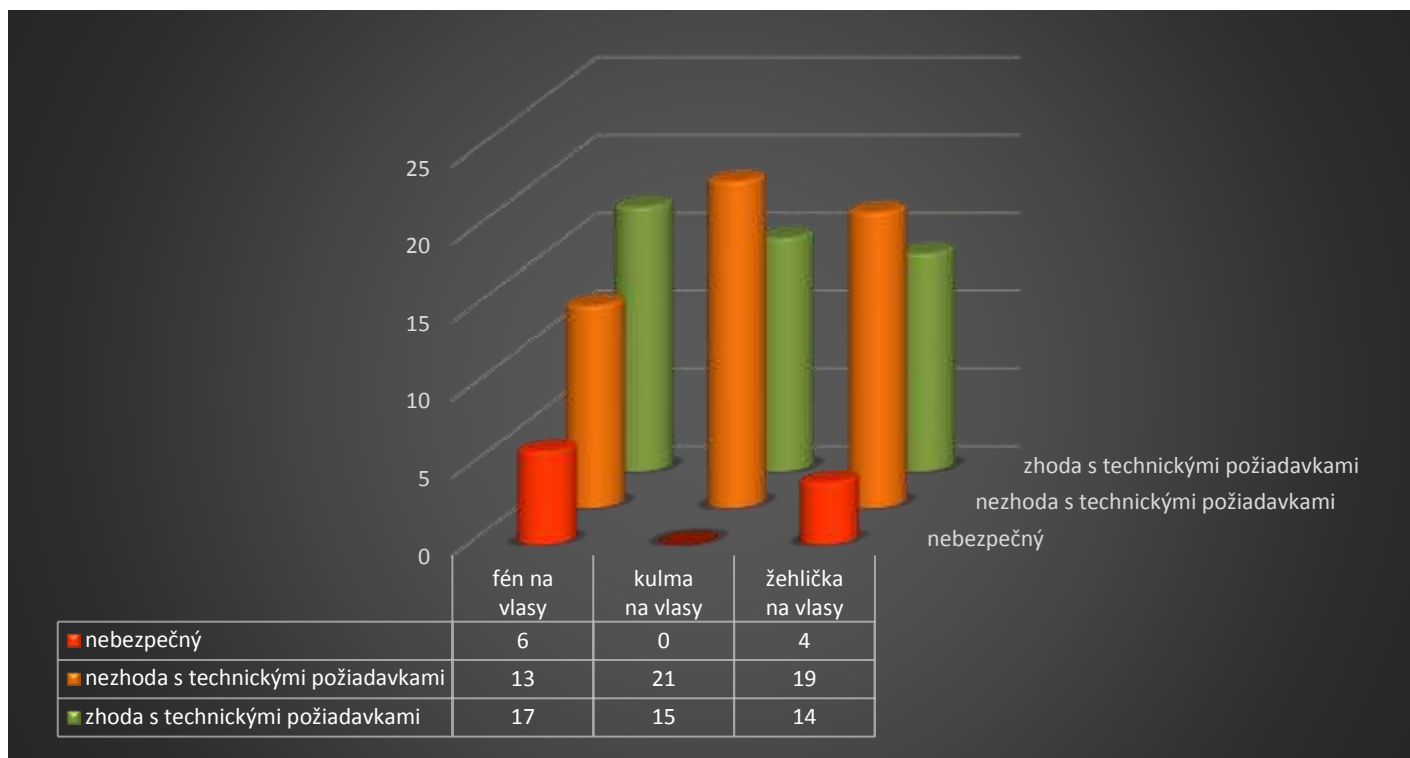
Z celkového počtu **109** skúšaných druhov spĺňalo stanovené technické požiadavky len **46** druhov (42%). Na základe skúšok a hodnotení rizík až **10 druhov** (9%) predstavovalo pre spotrebiteľa riziko ohrozenia zdravia a boli **nebezpečnými** výrobkami. **53 druhov** (49%) nebolo v zhode s požiadavkami technických predpisov.

Graf č. 2 Prehľad výsledkov spotrebičov na ošetrovanie pokožky alebo vlasov na základe vykonaných skúšok

Výsledky skúšok preukázali, že až 63 (58%) testovaných druhov nespĺňalo predpísané požiadavky technického predpisu. Pričom z tohto počtu 10 druhov bolo kvalifikovaných ako nebezpečné výrobky a 53 druhov nebolo v zhode s požiadavkami technického predpisu.

Graf č. 3 Prehľad výsledkov spotrebičov na ošetrovanie pokožky alebo vlasov na základe vykonaných skúšok podľa sortimentnej skupiny

Výsledky skúšok preukázali, že až 58% testovaných druhov nespĺňalo predpísané požiadavky technického predpisu. Najpočetnejšie nedostatky, ktoré môžu mať za následok ohrozenie bezpečnosti spotrebiteľa, boli zistené pri fénov na vlasy a žehličkách na vlasy, kde zo 73 druhov fénov a žehličiek bolo spolu až **10 druhov nebezpečných**. Z 36 druhov testovaných kuliem na vlasy nebolo síce až 21 v zhode s technickými požiadavkami platných právnych predpisov, no išlo o také nedostatky, ktoré nemôžu mať za následok ohrozenie spotrebiteľa.

Príčiny nebezpečnosti

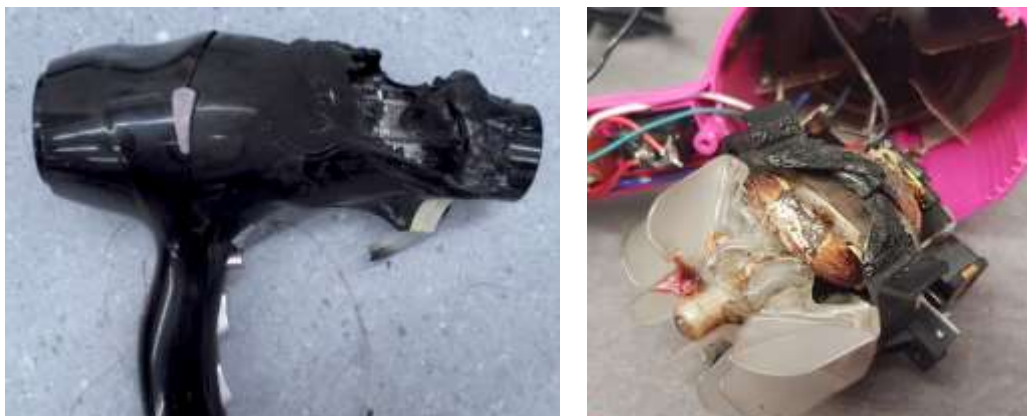
- **prístup k živým častiam** – spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov sa musia skonštruovať a uzatvoriť puzdrom tak, aby sa zabezpečila dostatočná ochrana pred náhodným dotykom so živými časťami. Pri **1 druhu fénu na vlasy** táto požiadavka nebola splnená, kedy bol možný prístup k živým častiam cez mriežku (kryt), z ktorej vychádza vzduch.

Obrázok č. 1 – Viditeľný prístup k živým častiam cez mriežku (kryt)

- **abnormálna prevádzka; prístup k živým častiam** – spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov musia byť skonštruované tak, aby sa zabránilo nebezpečenstvu požiaru alebo mechanickému poškodeniu, ktoré by zapríčinilo zhoršenie bezpečnosti alebo ochrany pred zásahom elektrickým prúdom ako dôsledok abnormálnej prevádzky alebo neopatrnej manipulácii so spotrebičom. Elektrické obvody sa musia navrhovať a používať tak, aby nespôsobili, že v poruchovom stave sa spotrebič stane nebezpečným vzhľadom na zásah elektrickým prúdom, nebezpečenstvo požiaru alebo mechanické nebezpečenstvo. Dodržiavanie tejto požiadavky sa kontroluje vykonaním postupnosti skúšok, medzi ktoré patrí prevádzka spotrebiča s obmedzeným odvodom tepla, zníženie napätia motora tak, aby rýchlosť motora bola práve dostačujúca na to, aby tepelná poistka nemohla zareagovať, blokovanie prívodu vzduchu a zastavenie motora. Pri **5 druhoch fénov na vlasy** bol možný prístup k živým častiam po skúške abnormálnej prevádzky.

Obrázok č. 2 – Prístup k živým častiam po skúške abnormálnej prevádzky

- **nedostatočná izolácia** – spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov sa musia skonštruovať tak, aby vzdušné vzdialenosti, povrchové cesty a pevná izolácia boli primerané tomu, aby odolali elektrickému namáhaniu, ktorému budú pravdepodobne vystavené. Testované žehličky na vlasy patria medzi spotrebiče triedy ochrany II, kde ochrana proti zásahu elektrickým prúdom je riešená dvojitou alebo zosilnenou izoláciou. Pri **1 druhu žehličky na vlasy** bola medzi živými časťami a dostupnými kovovými časťami len základná izolácia. Pri **3 druhoch žehličiek na vlasy** došlo počas skúšky k poruche izolácie.

Obrázok č. 3 – Viditeľné miesta zlyhania izolácie

Príčiny nezhody s technickým predpisom

- spotrebiče na ošetrovanie pokožky alebo vlasov neboli označené povinnými údajmi:

- menom (logom alebo ochrannou známkou) a adresou výrobcu,
- sériou alebo typom,
- symbolom

vyjadrujúcim, že spotrebič nie je vhodný na používanie vo vani alebo sprche.

- v návode na použitie chýbali bezpečnostné inštrukcie ako:
 - „Tento spotrebič môžu používať deti od 8 rokov a osoby so zníženými fyzickými, zmyslovými alebo duševnými schopnosťami alebo s nedostatkom skúseností alebo znalostí, ak sú pod dozorom alebo dostali pokyny týkajúce sa bezpečného používania spotrebiča a porozumeli nebezpečenstvu, ktoré je s tým spojené. Deti sa nesmú hrať so spotrebičom. Čistenie a údržbu používateľom nesmú vykonávať deti bez dozoru“,
 - „Pre zabezpečenie doplnkovej ochrany sa odporúča nainštalovať do elektrického okruhu napájacieho kúpeľne prúdový chránič (RCD) s menovitým prúdom nepresahujúcim 30mA“.
- bezpečnostné inštrukcie a pokyny boli v návode na použitie uvedené písmom menším ako 3 mm. (zo 63 druhov, ktoré neboli v zhode s technickým predpisom až 41 z nich obsahovalo vyššie uvedený nedostatok, pričom **pri 23 druhoch** boli bezpečnostné inštrukcie a pokyny uvedené v návode na použitie písmom **menším ako 2 mm**).

Tabuľka č. 1 – Prehľad článkov EN 60335-1 v spojení s EN 60335-2-23, v ktorých spotrebiče na ochranu pokožky alebo vlasov nevyhoveli

článok EN 60335-1 v spojení s EN 60335-2	Skúška	Počet fénov na vlasy, ktoré nevyhoveli danému článku v %	Počet kuliem na vlasy, ktoré nevyhoveli danému článku v %	Počet žehličiek na vlasy, ktoré nevyhoveli danému článku v %
7	Označovanie a inštrukcie	33	56	59
8	Ochrana pred prístupom k živým častiam	2	0	0
11	Ohrievanie	0	5	11
13	Unikajúci prúd a elektrická pevnosť pri prevádzkovej teplote	0	0	2
16	Unikajúci prúd a elektrická pevnosť	0	0	8
19	Abnormálna prevádzka	25	0	8
25	Pripojenie na sieť a vonkajšie pohyblivé príruby	0	2	0
29	Vzdušné vzdialenosti, povrchové cesty a pevná izolácia	0	0	11

V rámci projektu SOI odobrala **9 druhov** elektrických spotrebičov na ochranu pokožky alebo vlasov z ponuky pre spotrebiteľa na území SR. Všetkých 9 druhov bolo odobraných prostredníctvom internetového predaja, pričom:

- **4 druhy** spĺňali technické požiadavky stanovené v technickom predpise,
- **4 druhy** neboli v zhode s požiadavkami stanovenými v technickom predpise,
- **1 druh** bol nebezpečný so závažným rizikom.

Tabuľka č. 2 – Prehľad výsledkov 9 druhov spotrebičov na ošetrovanie pokožky alebo vlasov odobraných SOI na základe vykonaných skúšok

Druh výrobku	Počet odobraných druhov	Vyhovelo v odskúšaných parametroch	Nevyhovelo v odskúšaných parametroch	Nebezpečný výrobok
Fén na vlasy	3	2	0	1
Kulma na vlasy	3	2	1	0
Žehlička na vlasy	3	0	3	0

Opatrenia na ochranu jednotného trhu EÚ

Pri nebezpečných výrobkoch orgány dohľadu na trhom:

- uložili kontrolovaným osobám povinné opatrenia, ktorými zakázali ďalší predaj nebezpečných výrobkov, nariadili ich stiahnutie z trhu a informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných výrobkoch,
- umožnili kontrolovaným osobám prijať dobrovoľné opatrenia, ktorými kontrolované osoby dobrovoľne obmedzili ďalší predaj nebezpečných výrobkov, stiahli ich z trhu a informovali spotrebiteľov o týchto nebezpečných výrobkoch.

SOI v prípade **1 druhu nebezpečného výrobku** uložila kontrolovanej osobe vyššie uvedené povinné opatrenia.

Nebezpečné výrobky boli notifikované do systému RAPEX (*Rapid Alert System for Non-Food Products*).

Všetky odobrané výrobky boli súčasne notifikované do systému ICSMS (*Information and Communication System on Market Surveillance*).

Pri výrobkoch, ktoré neboli v zhode s technickými požiadavkami orgány dohľadu na trhom umožnili kontrolovaným osobám prijať dobrovoľné opatrenia, ktorými kontrolované osoby dobrovoľne obmedzili ich ďalší predaj do doby odstránenia zisteného nedostatku a súčasne ich stiahli z trhu.

SOI **pri 4 druhoch výrobkov, ktoré neboli v súlade s technickým predpisom**, umožnila prijať kontrolovaným osobám vyššie uvedené dobrovoľné opatrenia.

Informácie o medzinárodnom projekte, vrátane výsledkov, sú obsahom záverečnej správy, ktorá bola prezentovaná na záverečnej konferencii k projektom v Bruseli. Súčasne bude publikovaná na webovej stránke organizácie PROSAFE (www.prosafe.org).

Záverom možno dodať, že vzhľadom na nepriaznivé výsledky, bude SOI pokračovať v kontrolách technických vlastností týchto sortimentných skupín elektrických spotrebičov aj v budúcnosti.